

УДК 340.341.1:338.24.021.8 (045)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/29.6>**Максименко Ж.В.**старший викладач кафедри економіки та бізнес-технологій
Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5547-2772>**Командровська В.Є.**кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та бізнес-технологій
Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6849-5148>

ФОРМУВАННЯ ВЕКТОРІВ АДАПТИВНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СУБ'ЄКТІВ ЗА УМОВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті визначено основні проблеми дестабілізації формування системи адаптивного інноваційного розвитку України. Авторами створено концептуальну модель реалізації адаптивного механізму інноваційного розвитку національної економіки. Визначено особливості модернізації фінансового механізму в контексті сталого розвитку. Проаналізовано інноваційний розвиток та адаптацію бізнес-структур в умовах невизначеного середовища. Описано пріоритетні напрямки формування системи адаптаційного інноваційного механізму: розвиток бізнес-технологій, інвестиційно-інноваційний розвиток, міжнародний бізнес. Зазначено короткострокові, середньострокові, довгострокові вектори адаптивного інноваційного розвитку національної економіки. Визначено вплив ІТ-сектору та хмарних технологій на досягнення цілей сталого розвитку економічних систем.

Ключові слова: бізнес-технології, адаптація, підприємницькі структури, сталий розвиток, фінансовий механізм, управління.

Постановка проблеми. Глобальне зростання наукоємності, нові вектори науково-технологічного розвитку, соціально-економічна та політична нестабільність у світі, постійні загрози економічній безпеці актуалізують проблему формування адаптивної системи інноваційного розвитку національної економіки та модернізації механізмів адаптації нормативно-правової бази до вимог сталого розвитку ПРООН. Поширення пандемії Covid-19 та розв'язання військових дій на території України з боку Росії прискорили рецесію національної економіки. В цих умовах формування ефективної системи адаптивного інноваційного розвитку як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так й на рівні країни, не можливе без здійснення моніторингу стану економічної безпеки, розвитку соціального капіталу, інвестиційно-інноваційної діяльності, рівня розвитку освіти та охорони здоров'я, екологічного клімату, інноваційної інфраструктури та багатьох інших факторів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формуванню та розвитку адаптивної інноваційної системи в умовах сталого розвитку ПРООН присвячено багато вітчизняних та закордонних досліджень як на мікро- так і на макрорівні: Svante Andersson, Encarnación Ramos-Hidalgo, Jude N. Edeh, Francisco J. Acedo, Abrahamsson, P., Conboy, K. & Wang, X., Bo Lim, Erika Spanger-Siegfried, Ian Burton, Elizabeth Malone, Saleemul Huq, Laanti R., Dyba T. and Dingsoyr T., Tamer Cavusgil and Shaoming Zou, Т. Бурденюк, В. Свірський та А. Ковальчук, Г. Філюк.

Проведене дослідження наукових напрацювань іноземних авторів з формування системи адаптаційного інноваційного розвитку показало, що в них надано загальні рекомендації адаптації економічних систем без урахування детермінантів сталого розвитку України, особливостей ведення бізнесу в умовах сучасних

реалій. Тому, вважаємо, що проблема формування системи адаптивного інноваційного розвитку бізнес-технологій в контексті сталого розвитку потребує ґрунтовних досліджень з урахуванням складних умов функціонування української економіки та специфіки економічної поведінки вітчизняних суб'єктів господарювання.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних векторів формування адаптаційної системи інноваційного розвитку економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні роки особливого розвитку набуло дослідження процесів адаптації та інноваційного розвитку Європейських країн. В Україні термін «адаптація» набув поширення значно пізніше в порівнянні з дослідженнями закордонних науковців.

Ключовим питанням для національної економіки є розробка стратегії адаптації інноваційного розвитку економічних суб'єктів до економічних змін, що інтегровані у плани сталого розвитку ПРООН [1–6].

Адаптація – це процес, за допомогою якого державні та приватні структури реагують на зміни в економіці, політичному середовищі, соціальному становищі та екології. Адаптація передбачає використання гнучких (адаптивних) методів управління проектами, що визначалося рядом вчених як революційний підхід в організаціях [9–11]. Наше уявлення про гнучкість узгоджується з думкою Kieran Conboy [12] про постійну готовність суб'єкта швидко чи за своєю суттю, проактивно чи реактивно сприймати зміни за допомогою високоякісних, спрощених, економічних компонентів і взаємозв'язків із середовищем.

На основі досліджень [9; 13; 14] визначимо основні принципи формування адаптивної системи інноваційного розвитку на макрорівні:

– зменшення вразливості довгострокових економічних зміни;

– галузева, структурна перебудова на різних рівнях суспільства, включаючи місцевий рівень;

– політика та заходи щодо адаптації мають ґрунтуватися та оцінюватися в контексті сталого Європейського розвитку;

– стратегія адаптації має враховувати процес взаємодії зацікавлених сторін, за допомогою якого вона реалізується.

Синергія бізнесу та державних органів влади дозволяє використання дієвих методів адаптації для розвитку інноваційних підприємницьких структур, що мають здатність швидко сприймати ринкові можливості та реагувати на них шляхом використання цифрових бізнес-технологій, які призводять до покращення результативності економічних суб'єктів та національної економіки, дозволяють швидко розробляти заходи з адаптації, реалізовувати оптимальні напрямки їх інноваційного розвитку. Цифрові варіанти можна розглядати як адаптивні, унікальні можливості ІТ у формі гнучких оцифрованих робочих процесів підприємства та систем знань, які можуть сприяти покращенню управлінського розуміння, що призводить до швидшого та якіснішого прийняття рішень [15].

Bider and Jalali [16] виходячи з власного досвіду, стверджують, що ІТ-підтримка є неоціненною для ефективного виконання бізнес-процесів – із сотнями активних екземплярів процесів, тисячами завершених, архівними документами для сотень різних організацій і великою кількістю подій.

V. Sambamurthy, Anandhi Bharadwaj [15] підтверджують, що здатність розробляти та комерціалізувати нові та унікальні продукти має вирішальне значення для успіху малих фірм на експортних ринках. Однак, після успішного запуску нових продуктів на закордонні ринки необхідно проводити моніторинг змін та реагувати на ці зміни у бізнес-середовищі. Інакше, інноваційні проекти, які не можуть швидко реагувати на вимоги міжнародних ринків, ризикують отримати негативні результати. S. Tamer Cavusgil and Shaoming Zou стверджують, що: «Адаптація продукту при початковому виході на експорт не є необхідним компонентом успіху. Однак подальша адаптація значно сприяє успіху» [17]. Іншими словами, інноваційні проекти повинні постійно адаптуватись та покращувати свою продукцію, щоб задовольняти динамізм вимог іноземних ринків [18].

Інноваційні ресурси вважаються основним фактором успіху для виживання та ефективності бізнесу. На розвиток підприємницьких структур багато в чому впливає рівень їхнього успіху в реалізації інновацій. Дослідження показують, що малі інноваційні фірми з більшою ймовірністю виходять на міжнародні ринки, ніж їхні неінноваційні колеги [19–20].

Ефективні інноваційні поточні рішення підприємницьких структур, пов'язані з інвестиціями в інновації, впливають на розвиток їх майбутніх міжнародних зв'язків [21], а в умовах втрати частини ринків збуту в східних та південних регіонах України, зниження купівельної спроможності українських споживачів та, внаслідок цього, попиту на товари та послуги, діяльність підприємницьких структур буде успішною, лише

за умови, якщо фірма буде адаптувати свої ресурси, плани та напрямки інноваційного розвитку до умов мінливого середовища, в тому числі, й орієнтації на європейський та інші закордонні ринки.

Згідно з дослідженнями Bo Lim, Erika Spanger-Siegfried, Ian Burton, Elizabeth Malone, Saleemul Huq [9] процес формування системи адаптивного інноваційного розвитку складається з п'яти компонентів:

1. Обстеження та проектування.
2. Оцінка поточної вразливості.
3. Оцінка майбутніх соціально-економічних ризиків.

4. Визначення довгострокової інноваційної стратегії розвитку та побудова організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку.

5. Продовження адаптації передбачає впровадження, моніторинг, оцінки, вдосконалення та підтримку нових ідей, започаткованих стратегічним проектом.

Дослідження концепції формування інноваційної моделі розвитку для національної економіки [22–23] варто розпочати із визначення головних проблем, що перешкоджають інноваційному розвитку економічних суб'єктів та регіонів України: високі ризики здійснення підприємницької діяльності, пов'язані з можливістю фізичного пошкодження або втрати продукції чи основних засобів підприємства; дефіцит інвестиційних ресурсів з усіх джерел фінансування та зниження інвестиційної привабливості України внаслідок високих ризиків; низький рівень інноваційної діяльності, нерозвинена інноваційна інфраструктура; низький рівень заробітної плати науковців та дослідників, недостатня активність територіальних громад у вирішенні проблем науково-технічного та інноваційного розвитку територій, нерозвиненість кредитного ринку, відсутність помітних якісних зрушень у банківській сфері; недосконалість інституцій, зокрема політичного, регуляторного та бізнес-середовища; негативна динаміка показників екологічної стійкості, втрати людського капіталу у зв'язку з міграцією населення.

Останній фактор є одним з визначальних, адже у XX–XXI столітті головним чинником економічного зростання став розвиток людського капіталу, що є основою інноваційного розвитку. У зв'язку з цим, країна може досягти сталих цілей розвитку лише формуючи та розвиваючи інтелектуальний потенціал населення: стимулюючи капіталізацію знань та розвиток бізнес-технологій, а також стабілізуючи фінансову систему.

Оскільки Україна за останнє десятиріччя не показала значних результатів у досягненні цілей сталого розвитку, варто звернути увагу на переваги та недоліки впровадження реформ минулих періодів.

У 1994–2005 рр. були розроблені важливі стратегічні завдання [7–8], але їх подальша реалізація відбувалась повільно. Першочерговим завданням була макроекономічна стабільність (подолання гіперінфляції). Після спаду рівня інфляції було впроваджено грошову реформу, скорочення цінних субсидій, стабілізації дефіциту бюджету, стабілізації попиту через впровадження грошової реформи, переміщення масштабною тіньової економіки до сфери офіційно облікової економічної діяльності.

Аналізуючи вищезазначені реформи [1–8], виокремимо основні завдання зі стабілізації фінансової

системи на сучасному етапі розвитку за умов відновлення миру в Україні:

1. Адаптація структури цін та цінових субсидій. Ціни необхідно привести у відповідність з доходами населення.

2. Створення інституційних перетворень національної економіки.

3. Розвиток соціального капіталу в країні (налагодження міжнародних зв'язків, узгоджена діяльності державних, наукових закладів та бізнес-структур), що підвищить реалізацію стабілізаційної політики.

4. Забезпечення ефективної грошової політики.

5. Скорочення дефіциту бюджету.

6. Лібералізація торгівлі.

7. Реформування банківської системи.

8. Побудова ефективного фінансового механізму інноваційного розвитку.

Згідно з напрацюваннями Т. Бурденюка, В. Свірського та А. Ковальчук [24–25] фінансовий механізм складається із методів фінансового планування та прогнозування, фінансового забезпечення, регулювання та контролю здійснюється за допомогою фінансових інструментів та важелів управління (нормативно-правові акти, інформаційні технології та організаційне забезпечення).

Центральною спілкою споживчих товариств України визначено фінансовий механізм як «сукупність форм і методів створення та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур, суб'єктів господарювання і населення. За допомогою фінансового механізму згідно з основними положеннями фінансової політики здійснюється розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту» [26].

Отже, фінансовий механізм є основним інструментом управління, який підтримує розвиток національної економіки. Всі спроби ліквідації недоліків фінансової системи мають враховувати проблеми приватизації, концентрації економічної влади та корупційні ризики.

Опрацювавши вищенаведені наукові дослідження рекомендуємо впровадження короткострокових, середньострокових та довгострокових пріоритетів у процесі регулювання інноваційного розвитку України за допомогою концептуальної моделі реалізації адаптивного механізму інноваційного розвитку (рис. 1).

Визначимо короткострокові вектори формування системи адаптивного інноваційного розвитку за умов відновлення миру в Україні:

1. Оздоровлення та прозорість фінансової системи України. Зміцнення національної валюти, оптимізація курсу.

2. Збалансування видатків та доходів бюджету. Реформування податкового законодавства та бюджетної системи.

3. Ліквідація заборгованості заробітних плат та соціальних виплат. Відновлення довіри до управлінської ланки.

4. Впровадження санкцій для суб'єктів господарювання за неконтрольоване використання природних ресурсів.

5. Зменшення рівня бідності в країні.

6. Створення механізмів стимулювання розвитку підприємницької діяльності.

7. Збільшення людського капіталу в тому числі за рахунок стимулювання зменшення рівня міграції населення.

Визначимо також середньострокові вектори процесу адаптації інноваційного розвитку ЄС для національної економіки за умов відновлення миру в Україні:

1. Реалізація антикризових заходів. Стабілізація курсу національної валюти, налагодження грошового обігу (зменшення інфляції).

2. Підвищення ефективності ринкової економіки. Антимонопольне регулювання та створення умов для вільної конкуренції.

3. Впровадження децентралізованої системи управління.

4. Спрощення податкової системи.

5. Стимулювання науково-технологічного розвитку та інтелектуалізації бізнесу. Створення інноваційних інфраструктур.

6. Створення сприятливого інноваційно-інвестиційний клімату.

7. Забезпечення соціально-економічної стабільності, гідних умов життя та праці.

Пропонуємо також довгострокові вектори процесу адаптації інноваційного розвитку до ЄС для національної економіки (на період до 2030р за умов відновлення миру в Україні:

1. Ретельне обґрунтування і підтримка пріоритетів сталого розвитку ПРООН. Структурна перебудова економіки.

2. Заохочення до інноваційної активності підприємців та населення, розвиток бізнес-технологій.

4. Удосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності.

5. Розширення ринку збуту інноваційного продукту.

6. Посилення соціальної орієнтації економіки на екологічне оздоровлення життєвого простору.

На основі проведених реформ соціально-економічної сфери у країнах Східної Європи (Польща, Чехія, Словаччина, Естонія, Угорщина) [27] рекомендуємо:

1. Формування дієвих державних програм інноваційного розвитку, що ґрунтуються на розробці та використанні цифрових бізнес-технологій [28].

2. Впровадження ефективної грошової політики. Банківська система з незалежним центральним банком, припинення втручання в економіку державою та її міністерствами, створення нової системи соціального захисту.

3. Макроекономічна стабілізація.

4. Лібералізація торгівлі.

5. Створення інститутів характерних для інноваційно-інтелектуальної економіки.

6. Укладання угод про реструктуризацію боргів.

7. Створення вигідних умов для іноземних донорів та інноваційного розвитку в країні.

Крім того, дотримуючись цілей сталого розвитку ПРООН, потрібно скоординувати зусилля з розвитку циркулярної економіки та змін на інституційному рівні, змін в галузях економіки, спрямовуючи організації на підвищення технологічних інновацій. Циркулярна економіка сприяє процесам індустріалізації а інформації інжинірингу, цифрова підтримка, технологічний, промислово-соціальному прогресу.

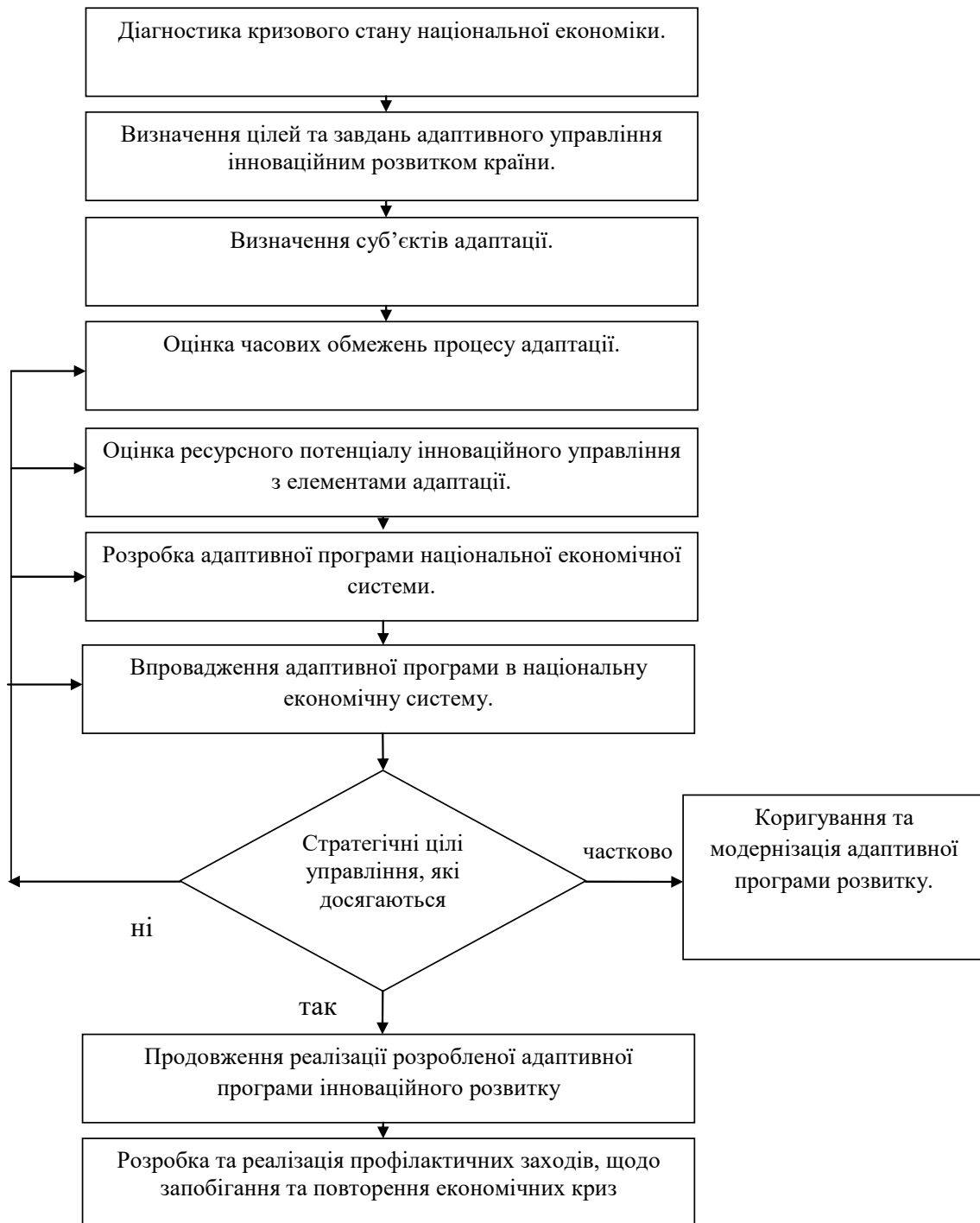

Рисунок 1 – Концептуальна модель реалізації адаптивного механізму інноваційного розвитку національної економіки

Джерело: розробка авторів

Підприємницькі структури мають застосовувати адаптивні методи на всіх рівнях своєї організації. Laanti R. описує гнучке управління портфелем бізнесу як підхід до управління такими процесами, як планування, поточне планування, складання бюджету, прогнозування, тощо. Останнім часом увесь ланцюг цих процесів ґрунтується на використанні цифрових технологій, але при аналізі процесів на основі широкомасш-

табного використання ІТ, одним з основних потенційних конфліктів їх впровадження є вуглецевий слід від самої цифрової інфраструктури [29].

За даними Міжнародного енергетичного агентства, центри обробки даних споживали близько 200 ТВт-год електроенергії споживання в 2019 році, або близько 1% світової енергії. Однак у першому кварталі 2020 року глобальний інтернет-трафік зріс майже на 40%. Деякі

центри обробки даних і хмарні провайдери чистіші за інші. Для скорочення або компенсації викидів парникових газів недостатньо зменшити споживання енергії або збільшити виробництво з відновлюваних джерел. Варто розвивати цифрову платформу (наприклад, NextPlant), яка зменшує споживання енергії, особливо для заводів, які прагнуть відповідати очікуванням ринку; зокрема, в тому числі зниження експлуатаційних витрат промислових підприємств (де, природно, найбільшою статтею витрат є енергоспоживання) на 30% до 2030 року [30].

Висновки. Сьогодні важливим кроком для стабілізації національної економіки є узгоджена діяльність, розробка векторів інноваційного розвитку національної економіки для всіх зацікавлених сторін, оптимізація, модернізація існуючого фінансового механізму та збереження національних пріоритетів, впровадження

дієвих інституційних реформ грошово-кредитної політики. Побудова правильного алгоритму дій адаптації інноваційної стратегії до умов зовнішнього середовища, використання досвіду минулих років та міжнародних рекомендацій дозволить обрати правильний шлях інноваційного розвитку для України. Формування сталих пріоритетів розвитку для національної економіки можливе за умов адаптації підприємницьких, наукових та державних структур до мінливого середовища; управління змінами компанії, цифровізація бізнес-процесів, розвиток циркулярної економіки, інноваційної інфраструктури, інтелектуально-інноваційного розвитку підприємств. Проте реальних позитивних результатів впровадження системи адаптації інноваційного розвитку до умов сталого розвитку та стабілізації економічної системи можна очікувати тільки після повернення України до мирного життя.

Список використаних джерел:

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 2004, № 29, ст. 367 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 27.10.2023).
2. Communication from the commission to the euro parliament and the council Enlargement Strategy and Main Challenges 2013-2014 Brussels, 16.10.2013 COM(2013) 700 final. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14942-2013-INIT/en/pdf> (дата звернення: 27.10.2023).
3. Цілі Сталого Розвитку: Україна. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення: 27.10.2023).
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення: 27.10.2023).
5. ПРООН та Консультативна місія Європейського Союзу підписали угоду про співпрацю для підтримки розвитку України. URL: <http://surl.li/mpbfh> (дата звернення: 27.10.2023).
6. Угода між Урядом України та Організацією Об'єднаних Націй про заснування Представництва Організації Об'єднаних Націй. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c36#Text (дата звернення: 27.10.2023).
7. Україна: поступ у XXI століття Стратегія економічної та соціальної політики на 2000–2004 рр.: Послання Президента України до Верховної ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276%D0%B0/2000#Text> (дата звернення: 27.10.2023).
8. Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2001 році: Послання Президента України до Верховної ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002100-02#Text> (дата звернення: 27.10.2023).
9. Bo Lim, Erika Spanger-Siegfried, Ian Burton, Elizabeth Malone, Saleemul Huq Adaptation policy frameworks for climate change: developing strategies, policies and measures. Cambridge university. URL: <http://surl.li/mpbfq> (дата звернення: 27.10.2023).
10. Abrahamsson, P., Conboy, K. & Wang, X. 'Lots done, more to do': the current state of agile systems development research. *Eur J Inf Syst.* 18, 281–284 (2009). DOI: <https://doi.org/10.1057/ejis.2009.27>
11. Dyba, T. and Dingsoy, T. (2008) Empirical Studies of Agile Software Development: A Systematic Review. *Information and Software Technology*, 50, 833–859. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.infsof.2008.01.0>
12. Kieran Conboy Agility from First Principles: Reconstructing the Concept of Agility in Information Systems Development. URL: https://www.researchgate.net/publication/47442715_Agility_From_First_Principles_Reconstructing_the_Concept_of_Agility_in_Information_Systems_Development (дата звернення: 27.10.2023).
13. Задоснко Ж. В. Впровадження механізму адаптивної політики в національну економічну систему. XVIII Міжнародна науково-практична конференція молодих учених і студентів «Політ. Сучасні проблеми науки» напрям «Економіка і управління». Київ : НАУ, 2018. С. 101–102.
14. Задоснко Ж. В. Адаптивні процеси в регулюванні розвитку національної економіки Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції Сучасні проблеми економіки, присвяченій 85-річчю Національного авіаційного університету. Київ : НАУ, 2018. С. 62–64.
15. V. Sambamurthy, Anandhi Bharadwaj and Varun Grover Shaping Agility through Digital Options: Reconceptualizing the Role of Information Technology in Contemporary Firms. *MIS Quarterly*, Vol. 27, No. 2 (Jun., 2003), pp. 237–263 (27 pages) *Management Information Systems Research Center, University of Minnesota*. URL: <https://www.jstor.org/stable/30036530> (дата звернення: 27.10.2023).
16. Bider and Jalali Agile business process development: why, how and when – applying Nonaka's theory of knowledge transformation to business process development. URL: https://www.researchgate.net/publication/266078141_Agile_Business_Process_Development_Why_How_and_When__Applying_Nonaka's_theory_of_knowledge_transformation_to_business_process_development (дата звернення: 27.10.2023).
17. Tamer Cavusgil and Shaoming Zou Marketing Strategy-Performance Relationship: An Investigation of the Empirical Link in Export Market Ventures URL: <https://www.jstor.org/stable/1252247> (дата звернення: 27.10.2023).
18. Dominic Bucciari, Raj G. Javalgi, Erin Cavusgil. Role of opportunity creation between reconfiguration and innovation: Insights from emerging market international new ventures. URL: <https://ideas.repec.org/a/eee/iburev/v32y2023i4s0969593122001287.html> (дата звернення: 27.10.2023).
19. Prodromos D Chatzoglou, Dimitrios Chatzoudes The role of innovation in building competitive advantages: An empirical investigation. URL: <http://surl.li/mpbfv> (дата звернення: 27.10.2023).
20. Svante Andersson. The international entrepreneur from: The Routledge Companion to International Entrepreneurship Routledge. URL: <http://surl.li/mpbfz> (дата звернення: 27.10.2023).

21. Encarnación Ramos-Hidalgo, Jude N. Edeh, Francisco J. Acedo Innovation adaptation and post-entry groEuropean Research on Management and Business Economics. Volume 28, Issue 1, January–April 2022, 100169 wth in international new ventures. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.iedeen.2021.100169>
22. Maksymenko Zh., Komandrovskaya V. Creating a strategy for intellectual-innovative development of the national economy. *Research Reviews of Czestochowa University of Technology – Management*. 2021. Vol. 42, p. 19–33.
23. Филюк Г. Глобалізація і конкурентоспроможність національної економіки: виклики для України. *Конкурентоспроможність національної економіки* : Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції. 2017. URL: <https://econom.knu.ua/wp-content/uploads/2017/10/tezi.pdf> (дата звернення: 27.10.2023).
24. Бурденюк Т., Свірський В. Теоретичні засади фінансового механізму. *Економічний аналіз*. 2012. Випуск 10. Частина 2. С. 201–204.
25. А. Ковальчук Державний механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки: теоретико-правовий аспект адміністративне право і процес. 2017. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/2/27.pdf> (дата звернення: 27.10.2023).
26. Центральна спілка споживчих товариств України методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN21830> (дата звернення: 27.10.2023).
27. Шлях до ЄС країн Вишеградської четвірки: уроки для України. URL: <https://dif.org.ua/article/shlyakh-do-es-krain-vishegradskoi-chetvirki-uroki-dlya-ukraini657> (дата звернення: 27.10.2023).
28. Максименко Ж. В. Цифрова конкурентоспроможність у системі інноваційно-інтелектуального вектору розвитку України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. №3(69). С. 34–41.
29. Laanti R. How well do traditional theories explain the internationalization of service MNEs from small and open economies? – Case of national telecommunication companies. *Management International Review*. 2009. Vol. 49. P. 121–144.
30. Creation of innovation that brings well-being. URL: https://www.mairetecnimont.com/media/filer_public/17/97/1797e616-ebcc-4e2f-adf6-93f2f3b8cf26/03_innovation_that_brings_well-being.pdf (дата звернення: 27.10.2023).

References:

1. Pro Zagalnodierzhavnu programu adaptaciyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva Yevropejskogo Soyuzu: Zakon Ukrayiny/Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny) [On the National Program for the Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union: Law of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrayiny*, 2004, No. 29, p. 367. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (accessed 27 October 2023).
2. Communication from the commission to the euro parliament and the council Enlargement Strategy and Main Challenges 2013-2014 Brussels, 16.10.2013 COM(2013) 700 final. Available at: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14942-2013-INIT/en/pdf> (accessed 27 October 2023).
3. Cili stalogo rozvytku: Ukrayina [Sustainable Development Goals: Ukraine]. Available at: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (accessed 27 October 2023).
4. Pro Cili stalogo rozvytku Ukrayiny na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrayiny № 722/2019 [About the goals of sustainable development of Ukraine for the period until 2030]. Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (accessed 27 October 2023).
5. PROON ta Konsultatyvna misiya Yevropejskogo Soyuzu pidpysaly ugodu pro spivpracyu dlya pidtrymky rozvytku Ukrayiny [PROON ta Konsultatyvna misiya Yevropejskogo Soyuzu pidpysaly ugodu pro spivpracyu dlya pidtrymky rozvytku Ukrayiny]. Available at: <http://surl.li/mpbfn> (accessed 27 October 2023).
6. Uгода mizh Uryadom Ukrayiny ta Organizaciyeyu Obyednanyx Nacij pro zasnuvannya Predstavnytstva Organizaciyi Obyednanyx Nacij [Agreement between the Government of Ukraine and the United Nations on the Establishment of a United Nations Mission]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c36#Text (accessed 27 October 2023).
7. Ukrayina: postup u XXI stolittya Strategiya ekonomichnoyi ta socialnoyi polityky na 2000–2004 rr.: Poslannya Prezydenta Ukrayiny do Verhovnoyi rady [Agreement between the Government of Ukraine and the United Nations on the Establishment of a United Nations Mission]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276%D0%B0/2000#Text> (accessed 27 October 2023).
8. Pro vnutrishnye i zovnishnye stanovyshe Ukrayiny v 2001 roci: Poslannya Prezydenta Ukrayiny do Verhovnoyi Rady [Address of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada. On the Internal and External Situation of Ukraine in 2001]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002100-02#Text> (accessed 27 October 2023).
9. Bo Lim, Erika Spanger-Siegfried, Ian Burton, Elizabeth Malone, Saleemul Huq Adaptation policy frameworks for climate change: developing strategies, policies and measures. Cambridge university. Available at: <http://surl.li/mpbfq> (accessed 27 October 2023).
10. Abrahamsson, P., Conboy, K. & Wang, X. ‘Lots done, more to do’: the current state of agile systems development research. *Eur J Inf Syst*, 18, 281–284 (2009). DOI: <https://doi.org/10.1057/ejis.2009.27>
11. Dyba, T. and Dingsoyr, T. (2008) Empirical Studies of Agile Software Development: A Systematic Review. *Information and Software Technology*, 50, 833–859. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.infsof.2008.01.0>
12. Kieran Conboy Agility from First Principles: Reconstructing the Concept of Agility in Information Systems Development. Available at: <https://ideas.repec.org/a/inm/orisre/v20y2009i3p329-354.html> (accessed 27 October 2023).
13. Zadoienko Zh.V. (2018). Vprovadzhennya mexanizmu adaptivnoyi polityky v nacionalnu ekonomichnu systemu [Implementation of the mechanism of adaptive policy in the national economic system]. *Materialy XVIII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferenciya molodyx uchenykh i studentiv «Polit. Suchasni problemy nauky» napryam «Ekonomika i upravlinnya»*. Kyiv: NAU, 101–102.
14. Zadoienko Zh.V. (2018). Adaptivni procesy v regulyuvanni rozvytku nacionalnoyi ekonomiky [Adaptive processes in the regulation of the development of the national economy]. *Materialy VIII Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferenciyi Suchasni problemy ekonomiky, prysvyachenoyi 85-richchyu Nacionalnogo aviacijnogo universytetu*. Kyiv: NAU, 62–64.
15. V. Sambamurthy, Anandhi Bharadwaj and Varun Grover Shaping Agility through Digital Options: Reconceptualizing the Role of Information Technology in Contemporary Firms. *MIS Quarterly* Vol. 27, No. 2 (Jun., 2003), pp. 237–263 (27 pages) *Management Information Systems Research Center, University of Minnesota*. Available at: <https://www.jstor.org/stable/30036530> (accessed 27 October 2023).
16. Bider and Jalali Agile business process development: why, how and when—applying Nonaka’s theory of knowledge transformation to business process development. Available at: https://www.researchgate.net/publication/266078141_Agile_Business_Process_Development_Why_How_and_When__Applying_Nonaka's_theory_of_knowledge_transformation_to_business_process_development (accessed 27 October 2023).

17. Tamer Cavusgil and Shaoming Zou Marketing Strategy-Performance Relationship: An Investigation of the Empirical Link in Export Market Ventures. Available at: <https://www.jstor.org/stable/1252247> (accessed 27 October 2023).
18. Dominic Buccieri, Raj G. Javalgi, Erin Cavusgil. Role of opportunity creation between reconfiguration and innovation: Insights from emerging market international new ventures. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0969593122001287?via%3Dihub> (accessed 27 October 2023).
19. Prodromos Dio Chatzoglou, Dimitrios Chatzoudes The role of innovation in building competitive advantages: An empirical investigation. Available at: https://www.researchgate.net/publication/319192640_The_role_of_innovation_in_building_competitive_advantages_An_empirical_investigation (accessed 27 October 2023).
20. Svante Andersson. The international entrepreneur from: The Routledge Companion to International Entrepreneurship Routledge. Available at: <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203517161.ch4> (accessed 27 October 2023).
21. Encarnación Ramos-Hidalgo, Jude N. Edeh, Francisco J. Acedo Innovation adaptation and post-entry groEuropean Research on Management and Business Economics. Volume 28, Issue 1, January–April 2022, <https://doi.org/10.1016/j.iemeen.2021.100169>
22. Maksymenko Zh., Komandrovska V. (2021). Creating a strategy for intellectual-innovative development of the national economy. *Research Reviews of Czestochowa University of Technology – Management*, vol. 42, p. 19–33. (accessed 27 October 2023).
23. Fylyuk G. (2017) Globalizaciya i konkurentospromozhnist nacionalnoyi ekonomiky: vyklyky dlya Ukrainy. Konkurentospromozhnist nacionalnoyi ekonomiky [Globalization and competitiveness of the national economy: challenges for Ukraine. Competitiveness of the national economy]. *Materialy XVII Mizhnarodnoyi naukovy-praktychnoyi konferenciyi*. Available at: <http://econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/10/tezi.pdf> (accessed 27 October 2023).
24. Globalization and competitiveness of the national economy: challenges for Ukraine. Competitiveness of the national economy: [Globalization and competitiveness of the national economy: challenges for Ukraine. Competitiveness of the national economy]. Materials of the 17th International Scientific and Practical Conference]. Available at: <http://econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/10/tezi.pdf> (accessed 27 October 2023).
25. Kovalchuk A. (2017). Derzhavnyj mexanizm zabezpechennya finansovo-ekonomichnoyi bezpeky: teoretyko-pravovyj aspekt administratyvne pravo i proces [The state mechanism for ensuring financial and economic security: the theoretical and legal aspect of administrative law and the process]. Available at: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/2/27.pdf> (accessed 27 October 2023).
26. Centralna spilka spozhyvchyx tovarystv Ukrainy metodychni rekomendaciyi z analizu i ocinky finansovogo stanu pidpryemstv [The Central Union of Consumer Societies of Ukraine methodological recommendations on the analysis and assessment of the financial condition of enterprises]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN21830> (accessed 27 October 2023).
27. Shlyax do YeS Vyshegradskyx krayin: uroky dlya Ukrainy. [The path to the EU of the Visegrad countries: lessons for Ukraine]. Available at: <https://dif.org.ua/uploads/pdf/1808837122644fc735ccada4.44693157.pdf> (accessed 27 October 2023).
28. Maksymenko Zh.V. (2020). Cyfrova konkurentospromozhnist u systemi innovacijno-intelektualnogo vektoru rozvytku Ukrainy [Digital competitiveness in the system of innovative and intellectual development vector of Ukraine] *Naukovyj poglyad: ekonomika ta upravlinnya*, no. 3(69), pp. 34–41.
29. Laanti R. (2009). How well do traditional theories explain the internationalization of service MNEs from small and open economies? – Case of national telecommunication companies. *Management International Review*. Vol. 49. P. 121–144.
30. Creation of innovation that brings well-being. Available at: https://www.mairetecnimont.com/media/filer_public/17/97/1797e616-ebcc-4e2f-adf6-93f2f3b8cf26/03_innovation_that_brings_well-being.pdf (accessed 27 October 2023).

Maksymenko Zhanna, Komandrovska Veronika
National Aviation University

FORMATION OF VECTORS FOR ADAPTIVE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ECONOMIC ENTITIES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The global growth of scientific capacity, new vectors of scientific and technological development, socio-economic and political instability in the world, constant threats to economic security actualize the problem of forming an adaptive system of innovative development of the national economy and modernization of mechanisms for adapting the regulatory and legal framework to the requirements of sustainable development of the UNDP. The spread of the COVID-19 pandemic and the launching of military operations on the territory of Ukraine by Russia accelerated the recession in the national economy. In these conditions, the formation of an effective system for adaptive innovative development both at the level of individual economic entities and at the level the country is not possible without monitoring the state on economic security, development of social capital, investment and innovation activities, the level of development education and health care, ecological climate, innovative infrastructure and many other factors. The article identifies the main problems of destabilization in the system for adaptive innovation development in Ukraine. The purpose the article is to identify the main vectors of formation an adaptive system of innovative economic development in Ukraine. The research analyzes the reforms of the stabilization policy of the national economy in 1994–2005. The authors have created a conceptual model for the implementation an adaptive mechanism for the innovative development the national economy. The peculiarities of modernization the financial mechanism in the context of sustainable development are determined. The article analyzes the innovative development and adaptation of business structures in conditions for instability. The authors describe the priority areas of system formation in an adaptive innovation mechanism: development of business technologies, investment and innovation development, and international business. The short-term, medium-term and long-term vectors of adaptive innovation development of the national economy are determined. The influence of the IT sector and cloud technologies on achieving the goals of sustainable development in economic systems is determined.

Key words: business-technologies, adaptation, business structures, sustainable development, financial mechanism, management.

JEL classification: G38, O20, O30